



Fundusze
Europejskie



Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską



Wpływ polityki spójności na rozwój obszarów wiejskich



Podsumowanie badania 31-03-2025

Zamawiający:



Ministerstwo Funduszy
i Polityki Regionalnej

WPROWADZENIE



Cele ewaluacji

- ❑ Ocena wpływu realizacji polityki spójności 2014-2020 na rozwój obszarów wiejskich,
- ❑ Analiza sposobu realizacji polityki spójności 2021-2027
- ❑ Wskazanie kierunków wsparcia obszarów wiejskich z polityki spójności po 2027 roku.



Zastosowane metody

- ☐ Analiza danych zastanych
- ☐ Analiza ilościowa (SL2014)
- ☐ Analiza społeczno-ekonomiczna (2007-2023)
- ☐ Wywiady pogłębione (MFiPR, MRiRW, przedstawiciele regionów)
- ☐ Studia przypadku
- ☐ Modelowanie ekonometryczne
- ☐ Panel ekspertów

TENDENCJE / WYZWANIA



Problemy społeczno-ekonomiczne

- Zmiany demograficzne
 - Selektywna depopulacja: Obszary wiejskie, zwłaszcza peryferyjne, doświadczają spadku liczby ludności.
 - Starzenie się ludności: Wzrost liczby osób w wieku 60+.
- Zmiany struktury gospodarczej
 - Deagraryzacja: Spadek liczby gospodarstw rolnych.
 - Wzrost liczby przedsiębiorstw pozarolniczych.
 - Poprawa wskaźników zatrudnienia.



Problemy społeczno-ekonomiczne

□ Rozwój infrastruktury

- Warunki mieszkaniowe i media: Znacząca poprawa warunków mieszkaniowych.
- Dostępność transportowa: Duże inwestycje poprawiły transport międzyregionalny/wewnętrzny.

□ Usługi społeczne

- Opieka zdrowotna: Poprawa dostępu do opieki zdrowotnej.
- Edukacja: Utrzymujące się wyzwania związane z dostępem do jakościowej edukacji.

POLITYKA SPÓJNOŚCI 2014-2020 W LICZBACH



Wsparcie z polityki spójności

Rodzaj beneficjenta	Gmina miejska	Gmina wiejska	Gmina miejsko-wiejska	Ogółem
Inne	1 016 080 077	450 731 414	402 454 572	1 869 266 063
Jednostki naukowe	8 978 237 772	2 403 289 248	2 101 393 577	13 482 920 597
Organizacje	8 510 090 380	5 070 147 519	4 569 277 067	18 149 514 966
Przedsiębiorstwa	74 618 460 213	29 386 574 493	27 420 122 888	131 425 157 593
Samorząd	62 095 261 824	26 676 028 001	26 865 334 556	115 636 624 381
Administracja	32 244 683 962	19 532 248 644	15 717 398 894	67 494 331 500
Suma końcowa	187 462 814 228	83 519 019 319	77 075 981 553	348 057 815 101



Fundusze Europejskie

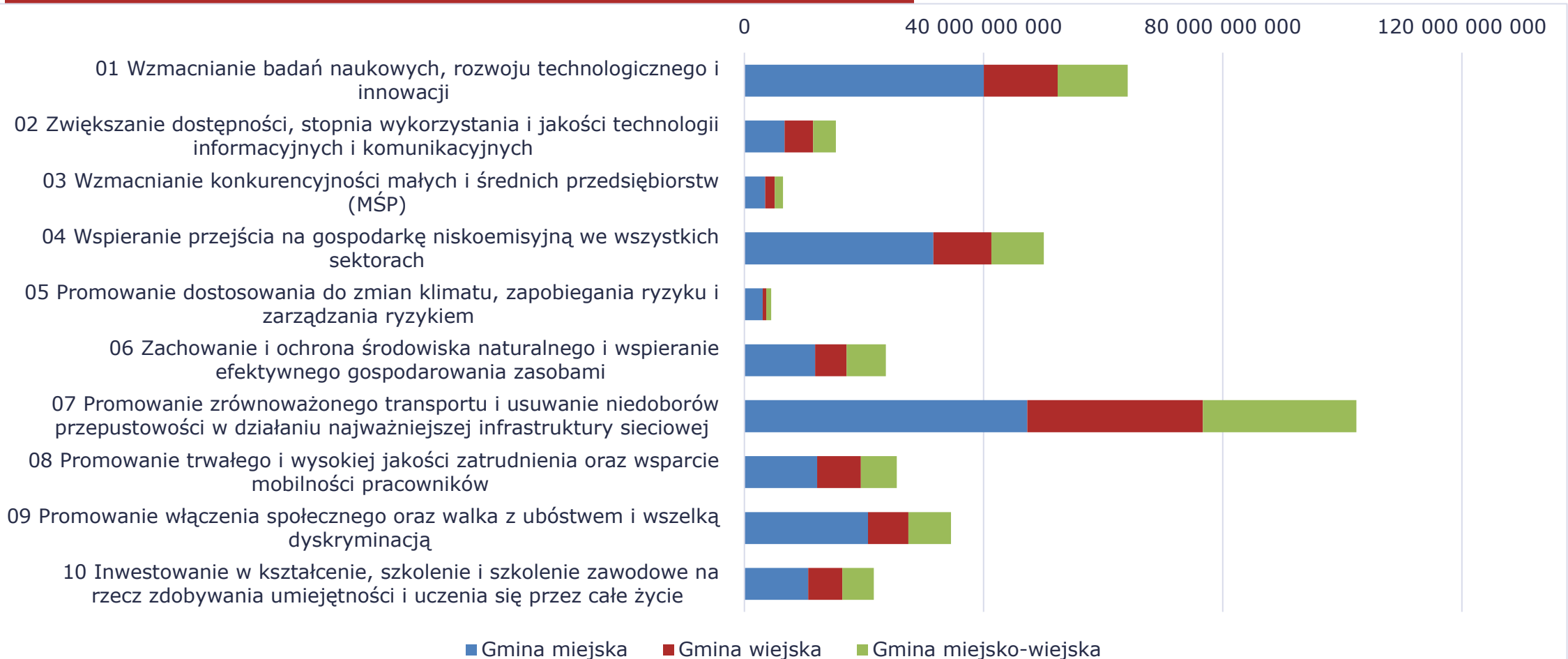


Rzeczpospolita Polska

Dofinansowane przez Unię Europejską

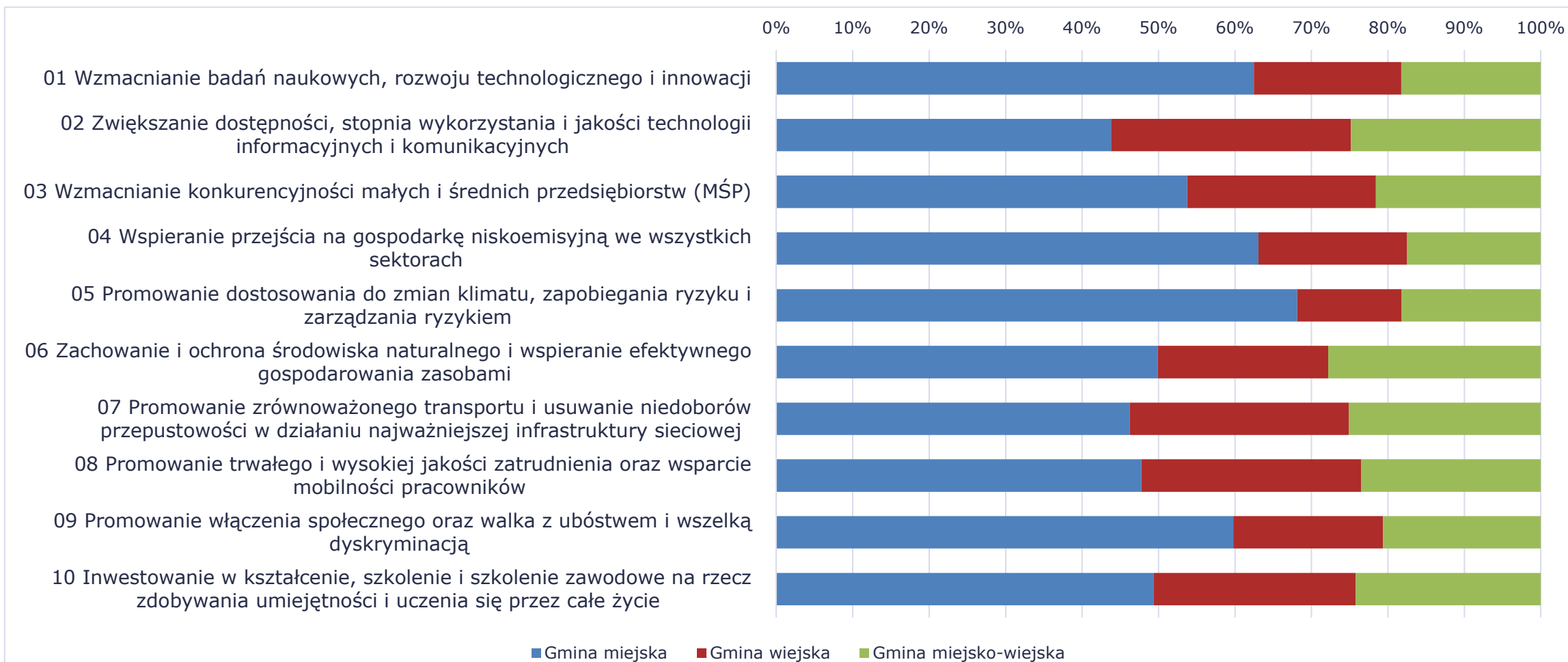


Wsparcie z PS w podziale na Cele Tematyczne





Udział gmin w poszczególnych CT



KLUCZOWE WNIOSKI



Kluczowe wnioski

- ❑ Strumień środków PS bez przeszkód dociera do OW umożliwiając realizację wielu projektów / inwestycji
- ❑ Brak ograniczeń dla środków PS dedykowanych obszarom wiejskim, ale z drugiej strony brak jest (poza kilkoma wyjątkami) szczególnych preferencji dla projektów z OW
- ❑ Ewentualne ograniczenia (w dostępie) mogą wynikać z czynników endogenicznych (brak wiedzy, brak woli, brak wizji, deficyty finansowe)



Kluczowe wnioski

- ❑ Obserwowane w statystykach znaczne różnicowanie pomiędzy wartością nominalną środków PS, jakie docierają do obszarów miejskich i wiejskich (na niekorzyść tych ostatnich) wynika z terytorialnych dysproporcji w rozmieszczeniu poszczególnych rodzajów zasobów (np. ludzkich, komunalnych, środowiskowych, przyrodniczych, kultury, infrastruktury liniowej, transportowej, itd.)
- ❑ Korzyści aglomeracji będą pogłębiać to różnicowanie

EFEKTY POLITYKI SPÓJNOŚCI 2014-2020



Efekty PS na obszarach wiejskich

- Skuteczne bezpośrednie wsparcie przedsiębiorczości (ale mały zasięg oddziaływania!) :
 - Projekty B+R i inwestycje
 - Internacjonalizacja
 - Wzornictwo przemysłowe
- Infrastruktura wspierająca przedsiębiorczość (wsparcie pośrednie)
 - Inkubatory i parki przemysłowe
 - Publiczna infrastruktura turystyczna
- Znaczące inwestycje w infrastrukturę transportową (poprawa dostępności transportowej, ale lokalne problemy wciąż występują w peryferyjnych obszarach)
- Obszar wiejskie korzystają z „efektów sąsiedztwa”



Efekty PS na obszarach wiejskich

- ❑ Polityka spójności ważnym źródłem finansowania dziedzictwa kulturowego
- ❑ Ochrona środowiska naturalnego (składowiska odpadów, oczyszczalnie, PSZOK-i)
- ❑ Projekty szkoleniowe (np. bon na szkolenia - wsparcie strony popytowej korzystne dla obszarów wiejskich)
- ❑ Wsparcie osób z niepełnosprawnościami zagwarantowane w programach PS



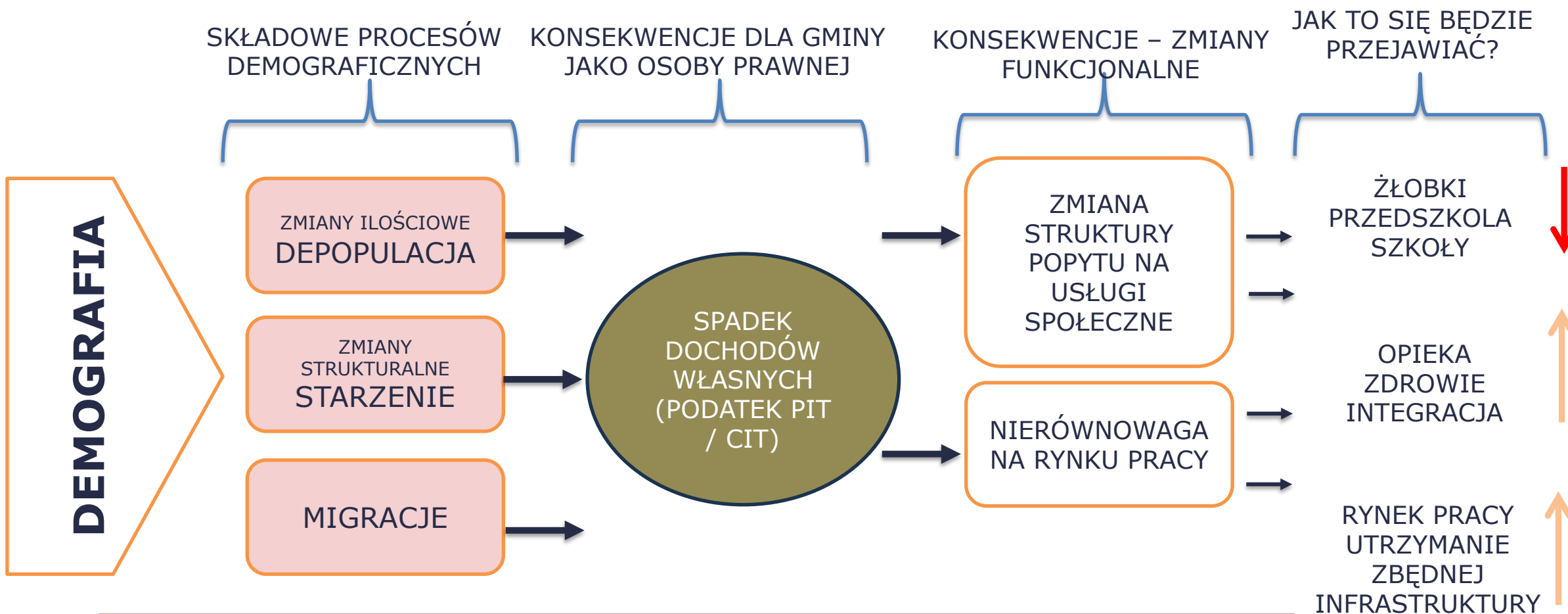
Efekt netto interwencji

Potwierdzenie występowania efektu netto w następujących obszarach:

- ☐ Transport (w szczególności interwencja związana z siecią TEN-T oraz transportem regionalnym)
- ☐ Przedsiębiorstwa (prace B+R, infrastruktura teleinformatyczna oraz energia)
- ☐ Ochrona środowiska
- ☐ Rynek pracy



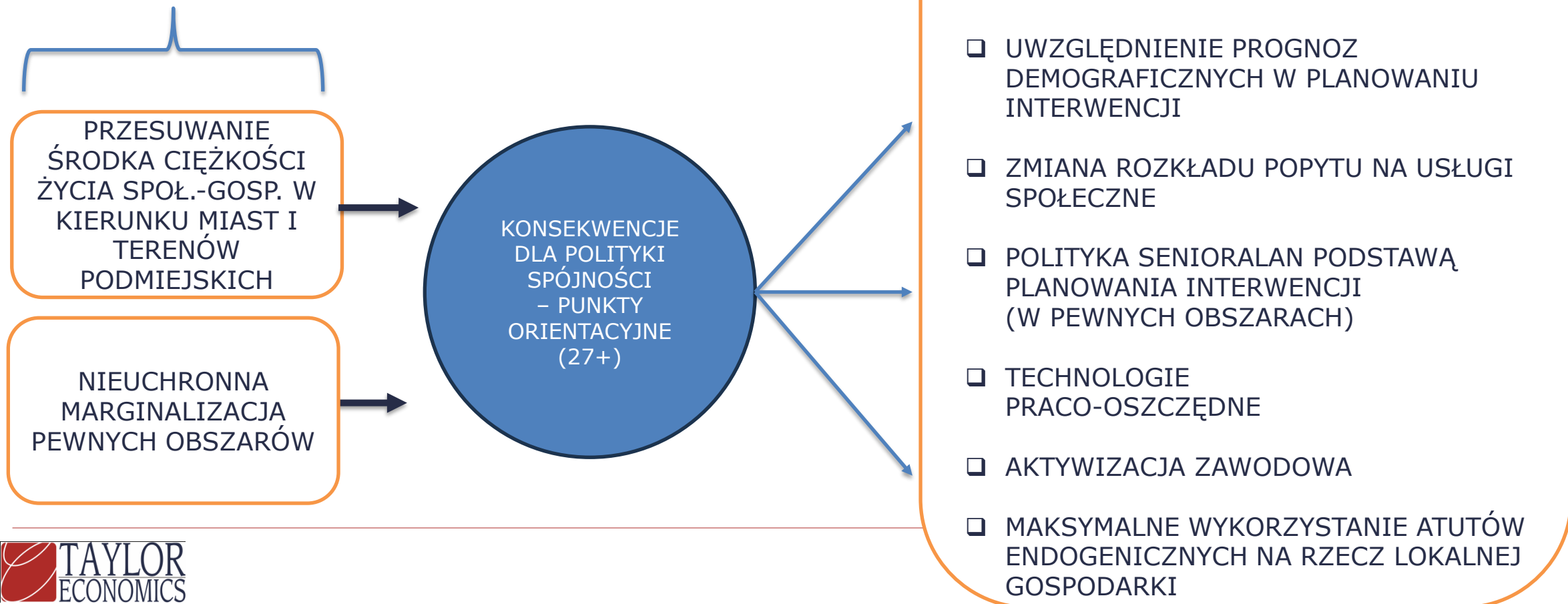
Wyzwania dla okresu 2027+





Wyzwania dla okresu 2027+

JAKIE PROCESY BĘDĄ ZACHODZIĆ W PRZESTRZENI?



REKOMENDACJE



Rekomendacje

- Ewaluacja RLKS
 - Przeprowadzenie ewaluacji ex-post i on-going instrumentu RLKS, ocena struktury i reprezentatywności LGD, adekwatności LSR, oraz katalogu zrealizowanych projektów.
- Bezpośrednie i pośrednie wsparcie przedsiębiorczości (wsparcie pośrednie może dać największe efekty mnożnikowe)!
- Instrumenty zwrotne
 - Zwiększenie skali zastosowania instrumentów zwrotnych, szczególnie pożyczkowych, dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw na obszarach wiejskich.
- Obszary funkcjonalne
 - Zmiany w funkcjonowaniu RLKS, aby LGD i LSR odnosiły się do obszarów funkcjonalnych.



Rekomendacje

- Prognozy demograficzne
 - Uwzględnianie prognoz demograficznych w planowaniu rozwoju lokalnego, szczególnie w przypadku kapitałochłonnych inwestycji publicznych.
- Instrumenty terytorialne
 - Przegląd metodologii wyznaczania OSI, uwzględnienie efektów sąsiedztwa, delimitacja OSI jako obszarów funkcjonalnych.



Rekomendacje

- ❑ Utrzymanie infrastruktury
 - Opracowanie mechanizmu dofinansowania kosztów utrzymania ponadlokalnej infrastruktury turystycznej.
- ❑ Wsparcie obszarów wiejskich
 - Utrzymanie wsparcia obszarów wiejskich w ramach programów regionalnych, szczególna uwaga na peryferia wewnętrzne i obszary przygraniczne.



Rekomendacje

- ❑ Ewidencjonowanie projektów
 - Przegląd sposobu ewidencjonowania projektów wspieranych ze środków polityki spójności, wprowadzenie klasyfikacji umożliwiających poprawne grupowanie projektów.
- ❑ Centralizacja baz danych
 - Scentralizowanie baz danych zawierających informacje o podmiotach otrzymujących wsparcie ze środków polityki spójności.
- ❑ Delimitacja obszarów wiejskich
 - Rezygnacja z delimitacji obszarów wiejskich opracowanej przez GUS na rzecz podziału na gminy wiejskie i miejsko-wiejskie, opracowanie typologii powiatów.